

претставуваше период на големи напори да се санира и она малку што остана неуништено од земјотресот, а другото сè одново да се набавува. Во таа смисла издавањето на овој прв и јубилеен број претставува еден крупен чекор во напредокот на Историскиот музеј.

Поздравувајќи го излегувањето на првиот број на Музејскиот гласник ние се надеваме дека вториот број ќе ни даде уште побогат и поразновиден материјал.

Љ. Л.

ОД СЕМЕЈНАТА КОРЕСПОНДЕНЦИЈА НА КАРЛ МАРКС. Редакција и превод Д-р Вера Јанева-Стојановиќ. — Библиотека „Современост“, кн. 11 (1973), 5—30.

По повод 90-годишнината од смртта на Карл Маркс — основачот на научниот социјализам и предводник на меѓународното работничко движење, списанието „Современост“ даде драгоцен прилог со публикувањето на неколку писма од семејната кореспонденција на К. Маркс во редакција и превод на д-р Вера Јанева — Стојановиќ.

На триесетина страници се објавени седум писма кои датираат од 1837, 1856, 1867, 1868, 1869 и 1881 година. Едно од нив е пишувано од таткото на Маркс до својот син Карл, а другите шест се упатени до неговата сакана Џени (негова сопруга) и до ќерките Лаура, Елинор и Џени. За секое писмо на почетокот е даден краток уводен текст кој воведува во содржината на истото.

На нашата јавност овие писма за прв пат ѝ се презентираат. Преку нив ни се открива Марксовата личност во една невообичаена светлина, зрачи неговата нежна природа, силна и чувствителна љубов кон саканата и почитувана Џени, кон своите деца. Пишувајќи за секојдневните семејни грижи и во овие писма се истакнува неговиот критички по-

глед на тогашното општество, се изразува незадоволството од нездравите односи меѓу луѓето, а се истакнува неговата жална желба за збогатување на човечката душа, за создавање благосостојба меѓу луѓето. Желбата за доброто на своите најблиски се поврзува со желбата за доброто на сите луѓе. Секој настан во семејниот круг се поврзува со општествените односи од времето во кое Маркс живее. Тој ги доживува и анализира и најситните проблеми со кои се судруваат неговите деца, кон кои се обрнува со топлина, љубов, нежност и разбирање.

Писмата, покрај општото значење, имаат и посебна историска вредност. Тие опфаќаат неколку важни етапи од животот на Маркса. Тоа е времето кога се случуваат големи општествени промени и превирања, кога Маркс ја развива својата научна мисла и се посветува на делото за доброто на работничката класа. Така во едно писмо од 1867 г. тој прави споредувања на економскиот живот во Европа со животот во Англија. Го истакнува вршењот и незадоволството меѓу работниците и на едно место вели:

„Работничката класа во поголемите германски центри почнува да зазема порешавачки и позаканувачки став. Еден убав ден ќе биде од ова еден убав танец“.

Карл Маркс со голем интерес ја следи сета литература што се однесува на економските и политичките настани. Така, кога неговата ќерка се наоѓа на свадбено патување во Париз, тој во едно писмо од 11 април 1868 г. ја моли да му набави разни книшки и каталози од *Librairie Internationale*. Во врска со тоа Маркс се обраќа на ќерка си и вели: „Тебе секако ти изгледа мила моја ќеркичко, дека сум од книгите просто опседнат, штом Те давам со нив во еден таков несоодветен миг. Но тука многу би прешела. Јас сум само машина, која е осу-

дена да ги голта и потоа изменети да ги исфрлува на сметиштето на историјата...“

Вакви значајни податоци од овие вредносни забележувања на Маркса среќаваме повеќе. Тие заокрумуваат една бележлива страница од големиот Марксов летопис.

Прилогот претставува само една страница од богатата биографија на Маркс, а во исто време придонесува за запознавање на неколку моменти од неговиот интимен живот.

За достапноста на овој избор од богатата Марксова кореспонденција, освен на издавачот, треба да му оддадеме должно признание и на редакторот и преведувачот.

Ј. А.

ПРИЛОЗИ II, 2 (1971) списание на Одделението за општествени науки при Македонската академија на науките и уметностите

Последниот број на Прилози, иако само со две статии, содржи извонредно драгоцен нов материјал за историја на македонскиот народ. Поради тоа ќе се задржиме малку повеќе на него.

Во првата статија на Методија Соколовски под наслов „Охридско во XVI век“ (стр. 5—37) врз основа на два оригинални пописни дефтери од 1519 и 1583 година, што се чуваат во турските државни архиви во Истанбул и Анкара, Соколовски дава досега потполно непознати податоци за бројната состојба на градовите Охрид, Струга и селата на Охридската нахија во XVI век, нивната социјална структура и занимање, нивната положба во Турската др-

жава, нивните даночни обврски или ослободувања од извесен вид државни даноци во замена на други специјални обврски, како и за појавата на вакафите и вакафските имоти во Охридско и Струшко и нивната улога.

Според Соколовски, во XVI век Охрид бил седиште на истоимен санџак во кој влегувале 6 кази, односно 22 нахии, од кои еден добар дел се наоѓал во териториите на денешна Албанија. Тогаш Охрид имал 2665 жители од кои 1350 муслимани, а 1315 христијани, додека Струга имала 1205 жители од кои 290 само муслимани. Според Соколовски секој четврти или петти муслиман во Охрид бил исламитизиран христија-